

Перелік використаних джерел:

1. Селезньова Г. О., Іпполітова І. Я. Оцінювання ефективності системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2020. №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/54.pdf (дата звернення: 01.09.2025).
2. Ткаченко В. В., Кібукевич К. О. Удосконалення системи управління підприємством через формування соціального пакету. *Збірник наукових праць ДУІТ. Серія "Економіка і управління"*. 2021. №50. С. 130–137.
3. Череп А. В., Томарева-Патлахова В. В., Кабанова О. О. Формування ефективної системи управління підприємствами. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2021. №6. Т. 2. С. 280–286.
4. Хаустова В. Є., Козирєва О. В., Іванов М. Є. Удосконалення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал*. 2021. № 20(48). С. 53–58. [https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-20\(48\)-53-58](https://doi.org/10.25264/2311-5149-2021-20(48)-53-58)
5. Шаповалова І. О., Завгородній А. В., Маркова Т. Д., Трішин Ф. А. Інформаційні технології як фактор удосконалення функціонування підприємств. *Проблеми економіки*. 2022. №1(51). С. 93–98.

УДК 658.5.012.1

Парій Олег
студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
Радинський Сергій
кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ

У сучасних умовах глобальної конкуренції та нестабільності економічного середовища питання підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами набуває особливої актуальності. Одним із ключових інструментів забезпечення економічної стійкості підприємства та оптимізації витрат виступає система стратегічного фінансового контролінгу, яка поєднує функції планування, моніторингу, аналізу та контролю фінансових результатів. Вона орієнтована не лише на фіксацію відхилень, а й на проактивне управління фінансовими потоками, забезпечення збалансованості між витратами, доходами та інвестиційними рішеннями.

Стратегічний фінансовий контролінг формує інформаційно-аналітичну базу для ухвалення довгострокових управлінських рішень, спрямованих на підвищення вартості бізнесу, мінімізацію фінансових ризиків і забезпечення сталого розвитку підприємства. Особливого значення набуває впровадження інструментів контролінгу в контексті цифрової трансформації, що дозволяє підвищити прозорість фінансових процесів, автоматизувати контроль витрат і створити адаптивну систему управління ресурсами.

Таким чином, формування стратегічного фінансового контролінгу слід розглядати як невід’ємний елемент системи стратегічного менеджменту підприємства, що забезпечує ефективну координацію фінансових, інвестиційних і операційних рішень, сприяє оптимізації витрат та зміцненню конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі.

Під стратегічним фінансовим контролінгом розуміють комплекс функціональних завдань, інструментів і методів довгострокового (три і більше років) управління фінансами, вартістю та ризиками [1, с.37]. Вважається, що часовий горизонт стратегічного контролінгу необмежений.

У рамках стратегічного контролінгу зусилля фінансових служб підприємств концентруються на виконанні основних завдань [2]: визначення стратегічних напрямів діяльності підприємства; визначення стратегічних факторів успіху; визначення стратегічних цілей і розробка фінансової стратегії підприємства; впровадження дієвої системи раннього попередження та реагування (перманентний аналіз шансів і ризиків, сильних і слабких сторін); визначення горизонтів планування; довгострокове фінансове планування: планування прибутків і збитків, Cash-flow, балансу, основних фінансових показників; довгострокове управління вартістю підприємства та прибутками його власників; забезпечення інтеграції довгострокових стратегічних цілей і оперативних завдань, які ставляться перед окремими працівниками та структурними підрозділами.

Результативне функціонування системи стратегічного фінансового контролінгу передбачає послідовну реалізацію низки взаємопов'язаних етапів, кожен із яких виконує важливу функцію у формуванні цілісного, адаптивного та ефективного механізму фінансового управління підприємством.

У процесі формування стратегічного фінансового контролінгу важливе значення має послідовна реалізація етапів, що забезпечують логічну побудову, узгодженість і результативність функціонування системи.

На першому етапі здійснюється планування побудови системи фінансового контролінгу, що передбачає визначення її цілей, завдань, принципів функціонування та структури. На цьому етапі формуються стратегічні орієнтири, які узгоджуються із загальною фінансовою стратегією підприємства. Особливу увагу приділяють аналізу зовнішнього середовища, адже воно визначає умови та обмеження, у межах яких буде реалізовуватися контролінгова діяльність. Серед основних факторів зовнішнього середовища виділяють політичну та економічну ситуацію, регуляторно-правову базу, умови співпраці з постачальниками, контрагентами та фінансовими установами.

На другому етапі відбувається налаштування системи інформаційного забезпечення, що є фундаментом ефективного функціонування контролінгу. Цей етап передбачає формування єдиної інформаційної бази, стандартизацію фінансових показників, впровадження сучасних цифрових інструментів збору, обробки та аналізу даних. Належне інформаційне забезпечення сприяє своєчасному виявленню відхилень, підвищенню точності прогнозування та підтримці управлінських рішень на всіх рівнях.

Наступним етапом стратегічного фінансового контролінгу є установлення критеріїв ефективності його функціонування, що дозволяє здійснювати об'єктивну оцінку результативності системи та ступеня досягнення поставлених стратегічних цілей. Формування таких критеріїв базується на використанні кількісних і якісних показників, які відображають динаміку фінансових результатів, рівень ризиків, ефективність використання ресурсів та узгодженість фінансових рішень із загальною стратегією розвитку підприємства.

Таким чином, ефективність стратегічного фінансового контролінгу визначається ступенем послідовності та узгодженості його етапів – від планування системи до оцінювання результатів її функціонування. Комплексний підхід до побудови контролінгу забезпечує формування адаптивної системи управління фінансовими потоками, що здатна своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища, мінімізувати ризики та сприяти довгостроковій стабільності підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Дякон Л. Л. Формування стратегічного фінансового контролінгу підприємства. *Економіка та держава*. 2012. № 8. С. 36-38.
2. Коваль Н. О., Буряченко О. В., Ткачук Л. М. Стратегічний фінансовий контролінг як інструмент запобігання банкрутства. *Ефективна економіка*. 2022. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2022/75.pdf (дата звернення до ресурсу 16.10.2025)

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИМИ АКТИВАМИ В МАРКЕТИНГУ

Управління інформаційно-комунікаційними активами (ІКА) як наукова проблема перебуває на перетині кількох дисциплін: маркетингу, менеджменту, інформаційних систем, цифрових комунікацій, брендингу. З огляду на це, у сучасній науковій літературі сформувалися кілька підходів до трактування та організації управління ІКА.

1. Технологічний підхід. Цей підхід базується на інформаційних технологіях як основі для побудови ІКА. У межах цього підходу ключовими елементами є цифрові платформи, CRM, ERP, big data, аналітичні інструменти, системи маркетингової автоматизації. Представники: Davenport T., Chaffey D., Kotler P. – у Digital Marketing [2].

Переваги:

- висока масштабованість,
- можливість цифрової інтеграції,
- автоматизація рутинних процесів.

Обмеження: не враховується емоційно-ціннісний аспект бренду; потребує високих фінансових та кадрових ресурсів.

2. Комунікаційно-маркетинговий підхід. Цей підхід розглядає ІКА як сукупність інструментів і каналів маркетингових комунікацій, спрямованих на формування іміджу, побудову довіри до бренду та залучення споживачів. Представники: Schultz D., Percy L., Федорчак Р. П., Зозульов О. В [1; 2].

Ключові складові: бренд-контент, PR-активи, соціальні мережі, медіа-релізи, інфлюенсери, вебсайт, онлайн-події.

Переваги:

- орієнтація на споживача,
- гнучкість у комунікаціях,
- фокус на довгостроковій вартості бренду.

Обмеження: складність вимірювання ефективності; високий рівень залежності від зовнішнього інформаційного середовища.

3. Інформаційно-капітальний підхід. Цей підхід ґрунтується на тому, що ІКА – це нематеріальний актив, який має економічну цінність і формує частину інтелектуального капіталу підприємства. Представники: Edvinsson L., Sveiby K., Kaplan R., Norton D. – у контексті нематеріальних активів [3]. Підхід заснований на принципах управління активами, таких як оцінка вартості, амортизація, інвестування в розвиток ІКА, моніторинг рентабельності.

Переваги: можна застосовувати до управлінського обліку; дозволяє проводити інвестиційний аналіз ІКА.

Обмеження: складність у фінансовій оцінці активів типу «довіра» чи «лояльність»; потребує міждисциплінарного підходу.

4. Інтегративний (системний) підхід. Сучасна тенденція наукових досліджень полягає в інтеграції всіх вищезазначених підходів у єдину систему, де ІКА розглядаються як:

- ресурс (інформаційна цінність);
- засіб (канал комунікацій);
- актив (джерело вартості);
- інструмент (вплив на поведінку клієнтів).

Особливості:

– передбачає створення системи управління ІКА за моделлю «збір → зберігання → комунікація → оцінка → розвиток»;